

ANVISNINGAR FÖR ANSÖKAN - HANTERING AV STADSVATTEN OCH MINSKNING AV SKADLIGA ÄMNEN (DAGVATTEN)

I stadsbudgeten 2020 föreslås i sin helhet 15 milj. euro för genomförande av programmet för effektiviserat vattenskydd. Dessutom innehåller budgetförslaget för 2021 en motsvarande summa för att fortsätta effektiviseringsprogrammet. Avsikten är att av detta anslag tilldelas NTM-centralen i Södra Savolax cirka 2 milj. euro från moment 35.10.61 för understöd till projekt för hantering av stadsvatten och minskning av skadliga ämnen. NTM-centralen i Södra Savolax ordnar en riksomfattande utlysning av understöd under perioden **25.11.2020–29.1.2021**.

Hantering av stadsvatten och minskning av skadliga ämnen är ett tema i programmet för effektiviserat vattenskydd. I temahelheten har man identifierat tre prioriterade områden för vattenhantering: kommunala avloppsvatten i avloppsnätet, dagvatten och blandavlopp. Inom ramen för dessa omfattar vattenhanteringen i tätorter och den byggda miljön tryggnad av råvattenkällor, framställning och distribution av hushållsvatten, ändamålsenlig insamling, rengöring och ledning av avloppsvatten i miljön samt kvalitativ och kvantitativ hantering av dag- och dräneringsvatten.

UNDERSTÖDETS MÅLSÄTTNINGAR OCH ÅTGÄRDER SOM STÖDS

Ansökan som inleds ingår i det prioriterade området **Hantering och behandling av dagvatten** i temat **Hantering av stadsvatten och minskning av skadliga ämnen**. Målet för vattenförvaltningen är att uppnå en god kemisk status i enlighet med vattendirektiven i yt- och grundvattnen samt en god status av havsmiljön i enlighet med havsstrategidirektivet. För att uppnå dessa statusmål måste utsläppen av skadliga ämnen minskas och utsläppen av farliga ämnen stoppas på en gång eller stegvis. Dessutom är målet att öka kännedomen om möjligheterna att avlägsna andra skadliga ämnen, såsom ämnen, läkemedel och mikroplaster med hormonstörande effekter, deras förekomst i vattenmiljön eller i råvatten som används vid framställning av dricksvatten, samt deras effekt på ekosystem och människans hälsa.

HANTERING OCH BEHANDLING AV DAGVATTEN

Trots att man redan i början av 1980-talet framfört att den låga kvaliteten av regn- och smältvatten, dvs. dagvatten, i städernas centrumområden bör uppmärksammas, har dagvatten traditionellt betraktats som rent vatten. Hanteringen av dagvatten har tills vidare fokuserats på förebyggande av stadsöversvämningar, vilket också blir allt viktigare i framtiden i och med att klimatförändringen ökar antalet störtregn. Under de senaste åren har dock medvetenheten om miljöns försämrade tillstånd och tätningen av tätortsområden i kombination med ytterligare hot som klimatförändringen för med sig skapat ett nytt tryck på att granska dagvatten också ur ett kvalitetsperspektiv, och kännedomen om dagvattnets kvalitet i städernas bostads- och centrumområden har ökat betydligt. I samband med att man konstaterat att det utöver makro- och mikroskräp också hamnar flera identifierade skadliga ämnen i vattenmiljön med dagvattnet som leds bort från stadsområdenas byggda ytor under regn och smälta, har man också börjat fästa mer uppmärksamhet vid behandlingen av dagvatten för att förbättra dess kvalitet minska belastningen av vattendrag.

Förutsättningen för dagvattenhantering är tillräcklig förståelse för förändringar som orsakats av urbanisering – deras natur, omfattning och tidpunkt. I Finland är förändringarna i omständigheterna för dagvattnets bildning och vattenkvalitet olika beroende på årstid, och förändringarnas storlek beror till exempel på stadsområdets och regnets egenskaper. Beroende på det skadliga ämnet påverkas de typiska halterna av flera egenskaper i stadsområdet, såsom avrinningsområdets ogenomtränglighet, markanvändningsform, årstid, byggarbete samt den specifika fördelningen av områdets och strukturernas yttypor och utsläppskällor. Utöver vattenkvalitet bör man i städernas avrinningsområden samtidigt granska nederbörd och vattenföring, vilket är en förutsättning för bl.a. förståelsen av vattenkvalitetens variationer och bedömningen av skadeämnesbelastningen.

Ju mer det finns ogenomträngliga ytor som byggts på stadsområdet, desto större är förändringarna som sker i mängden dagvatten. Urbanisering förändrar ytavrinningen särskilt mycket under ofta återkommande regn och ökar mängden dagvattenavrinning och vattenföring samt förkortar dagvattnets kvardröjning på avrinningsområdet. I och med klimatförändringen sker snösmältningen

tidigare under vintersäsongen och delas upp i flera, kortare avrinningshändelser, där också variationerna i mängden snöfall kan vara stora.

Renhållning av stadsområden i vintertid producerar skräpig och smutsig snö på snöavstjälpningsplatser, och i vissa fall faller den direkt i havet. Utöver synligt skräp färdas det också skadliga ämnen med snön, men det finns endast begränsat med information om mängderna.

Genom åtgärder som förbättrar dagvattnens kvalitet kan man samtidigt göra det lättare för stadsområden att anpassa sig till översvämningssituationer och torka samt upprätthålla stadsområdenas trivsamt och omgivningens mångfald. I bästa fall kan också dagvattnen som upplevts som skadliga betraktas som en värdefull råvara för nyttoanvändning som en del av stadernas cirkulära ekonomi. Detta påverkar omedelbart kvaliteten av boendemiljön av Finlands tätortsbefolkning.

Eftersom man bör utreda de mest kostnadseffektiva sätten att begränsa eller förhindra utsläpp av skadliga ämnen, antingen genom behandling eller på ett förebyggande sätt, stöder effektiviseringsprogrammet projekt för hantering och behandling av dagvatten för minska belastningen av vattendrag, både genom att tillämpa avlägsningsmetoder och att förhindra skadliga ämnen från att komma i dagvattnen.

I tidigare spetsprojekt för vatten- och havsförvaltning och återvinning av näringsämnen samt andra utvecklingsplaner finns det exempel på förfaranden som lett till goda erfarenheter som bör användas i planeringen och verkställandet av nya projekt som ska stödas.

Statsunderstöd kan beviljas för projekt med vilka man strävar efter att förbättra kvaliteten på, och avlägsna skadliga ämnen från, dagvatten. Kvalitativ och kvantitativ hantering av stadsvatten bör göras genom naturliga eller motsvarande metoder, som främjar naturens mångfald och människans välmående. Understöd skulle inte beviljas för projekt som endast främjar stadsvattnens kvantitativa hantering, utan projekten ska alltid främja den kvalitativa hanteringen av stadsvatten. Med kvalitativ hantering av stadsvatten skulle man avse förfaranden, som skulle främja uppnåendet och tryggheten av vattenförekomsternas goda kemiska status i enlighet med vattendirektivet.

Således skulle projektansökningarna i ansökan som inleds nu, i stället för den vanliga uppsamlingen och ledningen av dagvatten, vara projekt som fokuserar på behandling av dagvatten ur ett kvalitetsperspektiv, särskilt från följande ämnesområden:

- Funktionaliteten och processerna av dagvattnens behandlingsstrukturer
 - Funktionen av allmänt kända lösningar (t.ex. genomsläppliga beläggningar, absorptionsstrukturer, sänkor) ur rengöringseffektivt perspektiv i lokala förhållanden.
 - Uppföljning av funktionaliteten av olika strukturer som planerats för hantering av dagvatten och fastställande av grunderna för funktionalitetens processer (kvalitativa/hydrologiska) i fältförhållanden.
- Lösningar för hantering och behandling av dagvatten på byggplatser
 - Hantering och behandling av dagvatten under byggarbete som anpassats till permanenta stadsområdestekniker.
 - Modifierad användning av samma dagvattenstrukturer under byggarbete och deras återlämnande därefter.
- Tekniker och strukturlösningar för hantering och behandling av dagvatten som är nya eller avsedda för specialobjekt och om vilka det i Finland ännu finns en begränsad mängd eller inga forskningsdata.

- Decentraliserade helheter/system som består av kombinationer av mer omfattande hanterings- och behandlingsmetoder (strukturella och icke-strukturella) på avrinningsområdesnivå.
- Förbättring av kunskapen om nya behandlingstekniker och nya beläggningslösningar vid planläggning och stadsplanering, samt effekten av nya belagda områden på dagvattnens kvalitet.
- Risker och riskhantering för dagvatten på industriområden vad gäller skadliga ämnen vid olyckor och störningar.
- Utveckling av dagvattenuppföljningen genom ny teknik, bl.a. automatiserade mätare av dagvattenkvalitet samt utvecklingsarbete och testning av mätgivare.
- Kommunikationsprojekt, med vilka man skulle påverka förekomsten av skadliga och liknande ämnen som kommer/hamnar i dagvattnen – med medborgare, olika näringar osv. som målgrupp
- Andelen dagvattenbelastning av den totala belastningen och dess effekt på vattenkvaliteten av städernas närvatten.

Vad gäller bedömning av klimatförändringens effekt på dagvattnens kvalitet och hantering ingår i alla projekt, åtminstone när det gäller faktorer som påverkar stadsområdenas avrinning och vattenkvalitet (t.ex. ändringar i markanvändning, utsläppskällor och ändringar i dagvattenhantering). Beaktande av klimatförändringen i planeringen förutsätter skapande av regnprognoser som stöder hanteringen av dagvattnen.

CENTRALA MÅLSÄTTNINGAR I PROJEKT SOM FINANSIERAS KAN VARA:

- Projektet skapar enkla och förmånliga modelllösningar av naturenliga, både fastighetsspecifika och decentraliserade tekniker, som kan förverkligas på tak- och gatuytor samt på gårdar och grönområden och som kan reproduceras för omfattande tillämpning.
- Projektets övergripande dagvattenlösning, med beaktande av de många målen av dagvattenhantering, samt mångsidiga användningsmöjligheter för systemen och till och med en enskild dagvattenstruktur.
- Projektets resultat ger mer omfattande forskningsdata om skadliga ämnen i dagvattnen samt deras egenskaper, utsläppskällor och transportrutter samt kvalitetsvariationen i finska stadsområden enligt markanvändningsform.
- Projektet ökar och sprider information om underhåll av dagvattnens behandlingsstrukturer över sektorsgränserna vad gäller bl.a. funktionaliteten på lång sikt, bedömning av servicebehov och nödvändiga underhållsåtgärder.
- Projektet producerar tillförlitliga och jämförbara uppföljningsdata och utvecklar vid behov gemensamma uppföljningsmetoder som grund för rekommendationer om kvalitativ hantering och anvisningar för planering och dimensionering, samt som målsättningar som stöd för praktiskt beslutsfattande.

BEDÖMNING AV PROJEKT

Understöden tilldelas särskilt projekt vars effekt är verifierbar genom tillförlitlig monitorering. Beviljande av understöd grundar sig på en helhetsbedömning och utvärdering av projektens förväntade effekt målet att uppnå god vattenstatus och kostnadseffektivitet.

Det projekt som finansieras ska vara högklassigt och genomförbart. Projektens effektivitet utvärderas särskilt utifrån nedanstående kriterier.

- Förbättring av dagvattnens kvalitet
- Effektiviteten av avlägsnande av skadliga ämnen och dess effekt på vattenmiljöns status
- Utredning av spridningen av skadliga ämnen
- Livsduglighet, reproducerbarhet och utvidgningsmöjlighet av lösningarna eller tillämpningarna
- Lösningarnas eller tillämpningarnas nyhet
- Partnerskap mellan olika aktörer
- Kommunikation av projektets resultat

NTM-centralen i Södra Savolax bedömer ansökningarna som inkommit i ansökningsförfarandet i samarbete med andra berörda NTM-centraler.

Om projekten inte är av tillräckligt hög kvalitet har NTM-centralen i Södra Savolax rätt att inte godkänna något projekt.

UNDERSTÖDSFÖRFARANDE OCH TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING

Understöd kan ansökas av kommuner, samkommuner och bolagen de äger samt andra kommunägda aktörer, föreningar, företag och andra sammanslutningar med undantag av statliga ämbetsverk och inrättningar. Understöd kan inte beviljas privatpersoner.

Projektet som understöds kan också genomföras av ett konsortium, men i detta fall beviljar statsunderstödsmyndigheten endast understöd till den huvudsakliga sökanden, som svarar för projektet för alla parter i konsortiet. Alla parter i konsortiet måste dock uppfylla kraven i paragrafen. Det finns ändå inget hinder för att de som genomför projektet köper tjänster av statliga ämbetsverk eller inrättningar.

Understödet belopp är behovsprövat. Understödet belopp kan vara högst 80 % i allmännyttiga projekt och högst 50 % i projekt som gynnar enstaka företag, om inte annat följer av EU:s regler om statligt stöd. Av sökanden förutsätts alltid självfinansiering.

På förverkligande av ansökningsförfarandet och beviljande samt förvaltning av understöd tillämpas statsunderstödslagen (688/2001) och på projekt som rör hantering av stadsvatten och minskning av deras skadliga ämnen under åren 2020–2025 statsrådets förordning om statsunderstöd (669/2020). Understöd beviljas som specialunderstöd enligt 5 § 3 mom. 2 punkten i statsunderstödslagen för försöks-, inlednings-, forsknings- eller utvecklingsprojekt som rör hantering av stadsvatten och minskning av deras skadliga ämnen, eller för andra projekt med begränsat syfte.

Understöd beviljas inte till företags typiska produktionsmässiga investeringar eller åtgärder som direkt främjar export.

Om understödet används för upphandling ska man beakta 5 § 5 punkten i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016).

Om man genom det beviljade understödet stöder ekonomisk verksamhet, tillämpas EU:s regler för statligt stöd (kommissionens förordning (651/2014), den allmänna gruppundantagsförordningen och kommissionens förordning (1407/2013), de minimis-förordningen). Mer information om reglerna för statligt stöd finns på arbets- och näringsministeriets webbplats <https://tem.fi/sv/reglerna-om-statligt-stod>.

Det anslag som används för understöden är tillgängligt fram till slutet av 2022. I praktiken innebär detta att genomförande av projektens understödsberättigade åtgärder bör upphöra senast i oktober 2022.

ALLMÄNNA FINANSIERINGSKOSTNADER

Sökanden ska presentera verifikat över de kostnader som uppstått.

Sökanden kan föreslå tillämpning av en fast finansiering (s.k. flat rate) för ersättning av projektets allmänna kostnader. Då ersätts utöver de faktiska kostnaderna även ett fast belopp som motsvarar 15 % av de direkta löneutgifterna medan indirekta kostnader inte ersätts separat. I modellen krävs ingen separat utredning av den fasta delen. Modellen för fast finansiering rekommenderas särskilt för utvecklingsprojekt, eftersom den möjliggör en lättare projektförvaltning då små indirekta kostnader som är svåra att verifiera bortfaller helt och hållet. Exempelvis styrgruppens mötes- och resekostnader ingår i den fasta delen som inte ersätts separat. Däremot kan projektpersonalens resekostnader faktureras enligt de faktiska kostnaderna.

KOMMUNIKATION OM PROJEKT SOM FINANSIERAS

Den projektgenomförare som beviljats finansiering ska se till att tillräcklig och ändamålsenlig information ges om projektet under dess gång. När projektet inleds utarbetar projektgenomföraren en kommunikationsplan för projektet som ska efterlevas och uppdateras enligt behov. Kommunikationen om projektet ska vara omfattande, välriktad och av hög kvalitet. Kommunikation ska ske tillräckligt ofta.

De viktigaste kommunikationsåtgärderna är informering om projektets inledning och särskilt dess resultat till centrala målgrupper. Information om resultaten av projekten för effektiverat vattenskydd länkas också på miljöministeriets webbplats. I sin externa kommunikation ska projektgenomföraren använda sig av logotypen för effektiveringsprogrammet för vattenskydd och de enhetliga textkoderna som miljöministeriet levererar. Dessutom ska det vid informeringen nämnas att miljöministeriet är finansiär för projektet.

ANSÖKNINGSFÖRFARANDE

Ansökningstiden går ut **29.1.2021**. Ansökningarna ska lämnas skriftligen till NTM-centralen i Södra Savolax senast kl. 16.15 på den sista ansökningdagen. **Ansökningar som inkommit efter tidsfristen för inlämnande av ansökningar tas inte upp till behandling.**

Man ansöker om finansiering med en understödsansökan, till vilken man ska bifoga en mer detaljerad projektplan, vars längd är högst 15 sidor.

Ansökningsblanketten för understödet som ansöks fylls i och undertecknas,

- a) sparas och skickas till NTM-centralen som bilaga till en allmän elektronisk ärendebblankett (bilagoutrymme på en gång 40 Mb), **NTM-centralen i Södra Savolax** väljs som byrå, som ärende anges **"Hantering av stadsvatten och minskning av skadliga ämnen"**
- b) Ansökan kan också skickas till NTM-centralen i Södra Savolax per **e-post** kirjaamo.etela-savo@ely-keskus.fi

eller **per post** till adressen:

NTM-centralen i Södra Savolax

Registraturen

PB 164, 50101 S:t Michel

MER INFORMATION:**NTM-centralen i Södra Savolax**

Finansieringsexpert Esa Pekonen, tfn 0295 024 159, foramn.efternamn@ely-keskus.fi

Miljöplanerare Tuula Vanhanen, tfn 0295 024 133, foramn.efternamn@ely-keskus.fi

Miljöministeriet

Konsultativ tjänsteman Ari Kangas, tfn 0295 250 340, foramn.efternamn@ym.fi